

Ülevaade 2018. aasta I kvartali puiduturust

Teostaja: OÜ Tark Mets,
Heiki Hepner

Tellijä: Erametsakeskus

Kohila 2018

Puiduhinna kasv Eestis ja Soomes

2018. aasta algas metsaomanike poolt vaadatuna väga heade puidu hindadega ja aasta I kvartal lõppes veelgi paremate hindadega. Vaatamata sellele, et veebruar ja märts olid ilma poolest väga head puiduvarumise kuud, ei olnud võimalik nii lühikese ajaga tagasi teha sedas, mis vana aasta sees tegemata jäi. Kõrge nõudlus püsis ja kvartali lõpus oli veel piisavalt ruumi ettevõtete ümarpuiduladudes.

Erametsa hinnastatistika järgi kasvasid 2018. aasta esimeses kvartalis männipalkide hinnad pisut rohkem kui kuusepalkide hinnad. Männipalgi hind kasvas ligi 6%, männipeenpalgi hind enam kui 9% ja mõlemad kuusepalgi sortimendid ca 6%. Aastataguse ajaga võrreldes on hinnakasv märksa suurem ja taas on enam kallinenud männipalgid. Männipalgi hind kasvas aastaga 20% ja männipeenpalgi hind 24%. Kuusepalk kallines samal 15% ja kuusepeenpalk 17,5%. 2018. aasta esimese kvartali lõpu seisuga oli keskmine hind erametsa hinnastatistika alusel männipalgil 80,33 €/tm, männipeenpalgil 77,17 €/tm, kuusepalgil 79,63 €/tm ja kuusepeenpalgil 76,81 €/tm (vt joonis 1 ja tabel 1)¹.

Ka Riigimetsast müüdavate okaspuupalkide hinnad kerkisid viimase kolme kuu jooksul. Männipalk kallines 4,5% ja männipeenpalk 5,4%. Kuusepalgil tõusis hind samal ajal 7,2% ja kuusepeenpalgil 4,1%. 2017. aasta märtsiga võrreldes on hinnakasv palju suurem ja enam on kallinenud kuusepalgid. Aastaga kallines männipalk 18,7%, männipeenpalk 15,7%, kuusepalk 20,6% ja kuusepeenpalk 23,2% (vt joonis 2 ja tabel 2).

Soomes on okaspuupalkide hinnatrend samuti positiivne, kuid hinnakasv on väiksem kui meil. Männipalk on kolme kuu taguse ajaga võrreldes 1,3% ja kuusepalk 2,4% kallinenud. Peenpalkide hinnad on kasvanud rohkem (mänd 4,3% ja kuusk 5,3%). Aastataguse ajaga võrreldes on hinnakasv pisut suurem: männipalk 3,1%, männipeenpalk 4,9%, kuusepalk 5,5% ja kuusepeenpalk 7,7% (vt joonis 3 ja tabel 3).

2018. aasta esimese kolme kuuga on korralik hinnakasv toimunud ka lehtpuu jämesortimentide osas. Kasepakk kallines 16,7% ja kasepalk 15,1%. Lepa- ja haavapalgid kallinesid vähem, vastavalt 5,6% ja 3,6%. 2017. aasta märtsiga võrreldes on kasepakk kallinenud 27,9%, lepapalk 27,4%, haavapalk 19,4% ja kasepalk 19,2%. 2018. aasta esimese kvartali lõpu seisuga oli keskmine hind erametsa hinnastatistika alusel kasepakul 116,33 €/tm, kasepalgil 72,82 €/tm, haavapalgil 43 €/tm ja lepapalgil 40,15 €/tm (vt joonis 1 ja tabel 1).

Riigimetsast müüdavatest lehtpuujämesortimentidest on möödunud kolme kuuga ainsana odavnenud kasepakk (-3,2%), langedes pisut allapoole 110 €/tm taset. Kasepalgi hind on samal ajal kasvanud 6,6% ja haavapalk enam kui viiendiku (20,5%). Ka aastataguse ajaga võrreldes on trend sama. Kasepakk odavnenud (-1,3%) ja kasepalk kallinenud 10,7%. Haavapalk on aastaga teinud väga korraliku hüppe ülesse (38,4%), ületades taas 40 euro piiri. Viimati maksis haavapalk riigimetsas nii palju kümme aastat tagasi (vt joonis 2 ja tabel 2).

¹ Puiduturu ülevaate koostamisel on pärast Keskühistu Eramets (edaspidi KEM) moodustamist kasutatud ümarpuidu hindade arvutamiseks KEM-ile ettevõtete poolt tehtud hinnapakumisi. Alates 2014. a IV kvartalist on lisatud Eesti Puidumüügikeskuse (EPK) hinnastatistika. Mõlemad hinnastatistikad tuginevad kindlate ettevõtete ostuhindade aritmeetilisele keskmisele. Kui algselt esitleti mõlemat statistikat eraldi, siis alates 2016. aasta algusest on kasutusel ühine hinnastatistika. Et tulemused oleksid varasemate perioodidega võrreldavad, on nad ümber arvutatud kuni 2014. a detsembrini, mil alustati EPK hinnastatistika kogumist. Enne 2014. aasta detsembrist toodud keskmised hinnad tuginevad jätkuvalt ainult KEM hinnastatistikale. Ühise nimena kasutatakse alates 2016. aastast erametsa hinnastatistika.

Soomes kasvas möödunud kvartaliga kasepalgi hind 0,6%. Aastataguse ajaga võrreldes on hind kasvanud 4,5% (vt joonis 3 ja tabel 3).

Kui 2017. aasta lõpus olid paberipuidu hinnad väga head, siis nüüd on nad kolme kuuga tõusnud veelgi. Paberipuidu hinnad on möödunud kvartalil iga kuu kasvanud ja kuuse-, männi- ja haavapuit on püstitanud erametsa hinnastatistika absoluutsed rekordid². Okaspuupuit on kallinenud kolme kuuga enam kui 38%, haavapuit ligi 23% ja kasepuit enam kui 42%. Kuigi kasepuit on okaspuupuidust rohkem kallinenud, on kallimateks sortideks ikkagi männi- ja kuusepuit. 2017. aasta märtsiga võrreldes on hinnakasv veel palju suurem. Kasepuit on aastaga kallinenud enam kui 86%, kuusepuit enam kui 76%, männipuit ligi 76% ja haavapuit enam kui 53%! Seisuga märts 2018 maksis tihumeeter männipaberipuitu 58,78 eurot, kuusepaberipuitu 58,78 eurot, kasepaberipuitu 56,15 eurot ja haavapaberipuitu 39,99 eurot (vt tabel 1, joonis 1).

Ka riigimetsast müüdav paberipuit on kvartaliga kenasti kallinenud. Enim on kallinenud kasepuit (26%), kuid kallimaks sordiks on siiski männipuit (kasv 25,8% ja hind 33,91 €/tm). Kuusepuit on kolme kuuga kallineud 22% ja haavapuit 23,8%, olles vaatamata sellele kõige odavamaks sordiks (23,44%). 2017. aasta märtsiga võrreldes on hinnatrend pisut erinev ja seda just haavapuidu osas. Kui aastataguse ajaga võrreldes on okaspuuit kallinenud enam kui 30% ja kasepuit ligi 37%, siis haavapuit on samal ajal 1,5% odavnendunud (vt tabel 2, joonis 2).

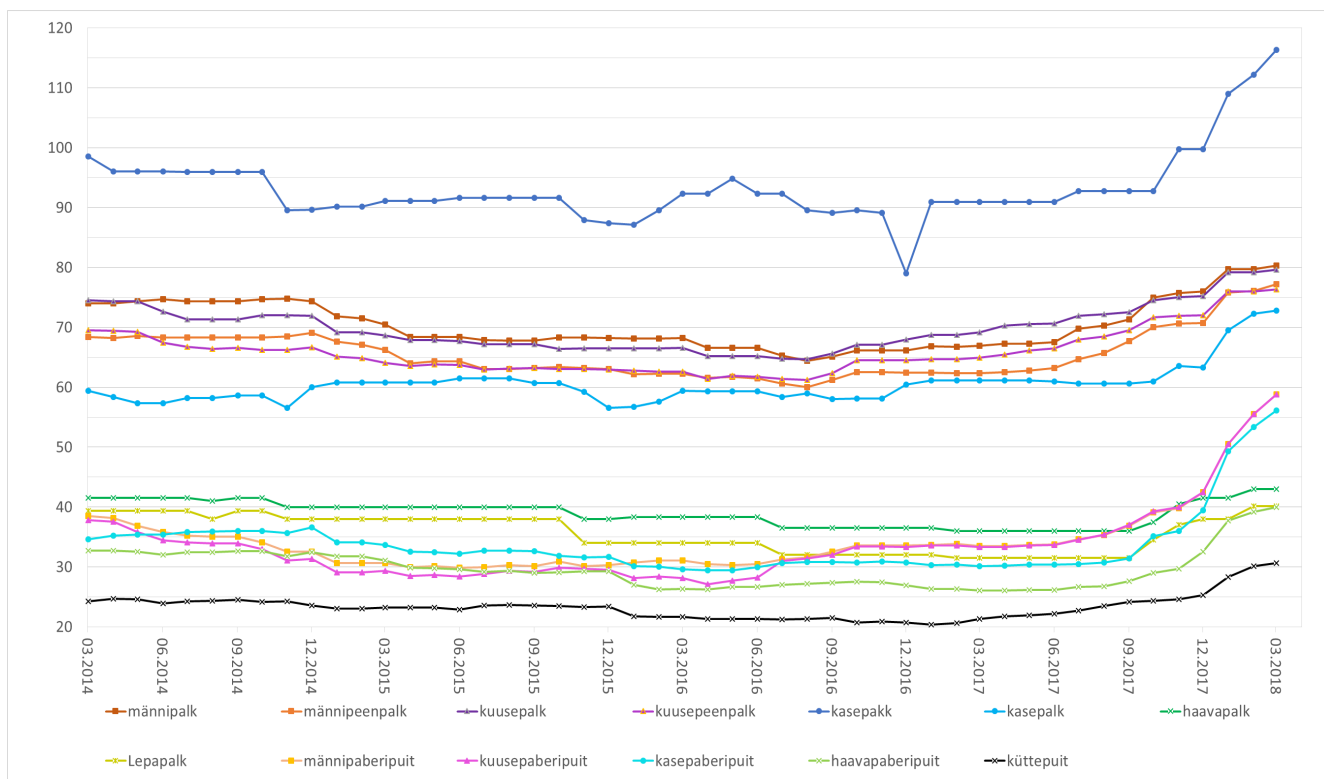
Soomes on paberipuidu hinnamuutused suhteliselt tagasihoidlikud. Kalleimaks sordiks on kuusepuit (31,28 €/tm), kuid enim on kvartaliga kallinenud kasepuit (5,1%). Aastataguse ajaga võrreldes jäävad kõigi kolme sordi hinnakasvud 3,5%-4,5% piiresse (vt tabel 3, joonis 3).

Tabel 1. Erametsa ümarpuidu hinnad käibemaksuta lõpplaos seisuga märts 2018³

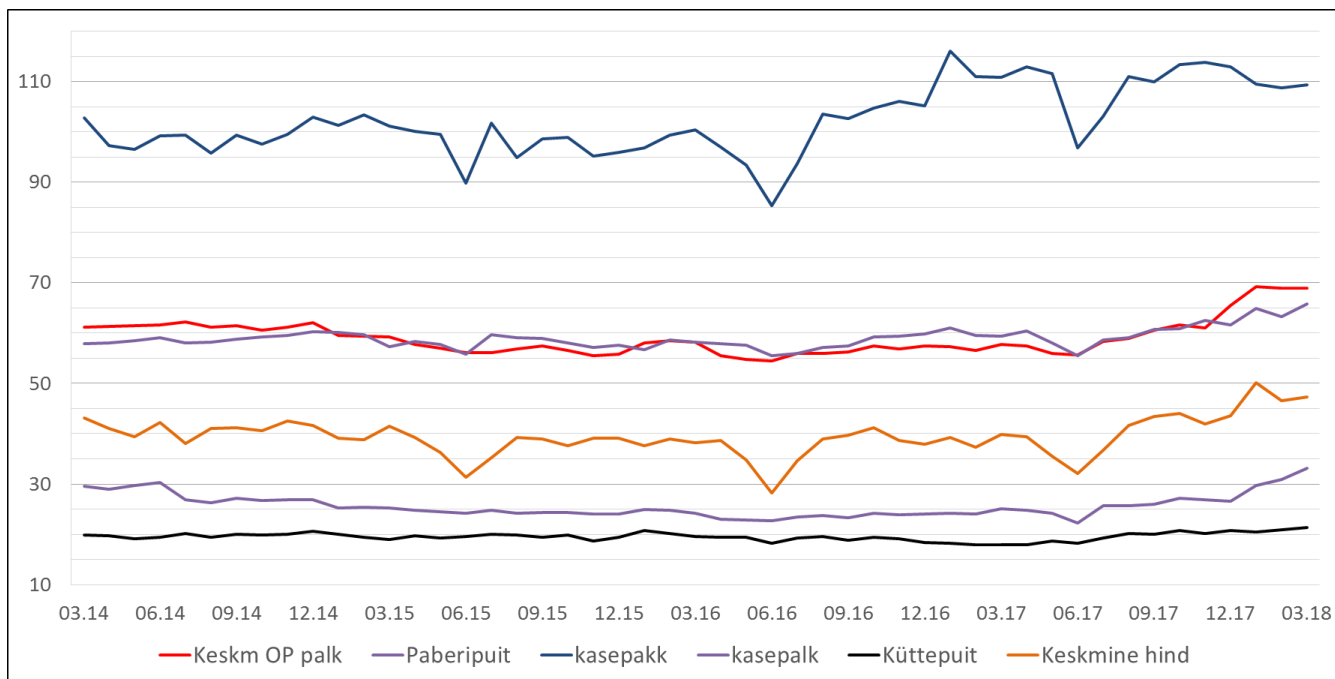
Sort	Hind euro	Hinnamuut võrreldes eelmise kvartali hinnaga	Hinnamuut võrreldes aasta taguse hinnaga
männipalk	80,33	5,7%	20,1%
männipeenpalk	77,17	9,1%	23,8%
kuusepalk	79,63	5,9%	15,2%
kuusepeenpalk	76,29	5,9%	17,5%
kasepakk	116,33	16,7%	27,9%
kasepalk	72,82	15,1%	19,2%
haavapalk	43,00	3,6%	19,4%
lepapalk	40,15	5,6%	27,4%
männipaberipuit	58,78	38,4%	75,7%
kuusepaberipuit	58,78	38,4%	76,3%
kasepaberipuit	56,15	42,3%	86,2%
haavapaberipuit	39,99	22,7%	53,4%
küttepuit	30,62	20,9%	43,9%

² Erametsa hinnastatistikat koostatakse alates 2008. aastast. Kasepuit maksis 2008. a jaanuaris 62,31. Hiljem pole kasepuit sellise hinnatasemeni küündinud

² Hinnastatistika aluseks on KEM-le ja EPK-le ettevõtete poolt pakutud sortimentide aritmeetilised keskmised lõpplaohinnad.

Joonis 1. Erametsa puidu hinnad ilma käibemaksuta suuremate ettevõtete lõpplaohindade alusel⁴

Joonis 2. RMK puiduhinnad vahelaos (metsas laoplatsil) ilma käibemaksuta (allikas RMK)⁵

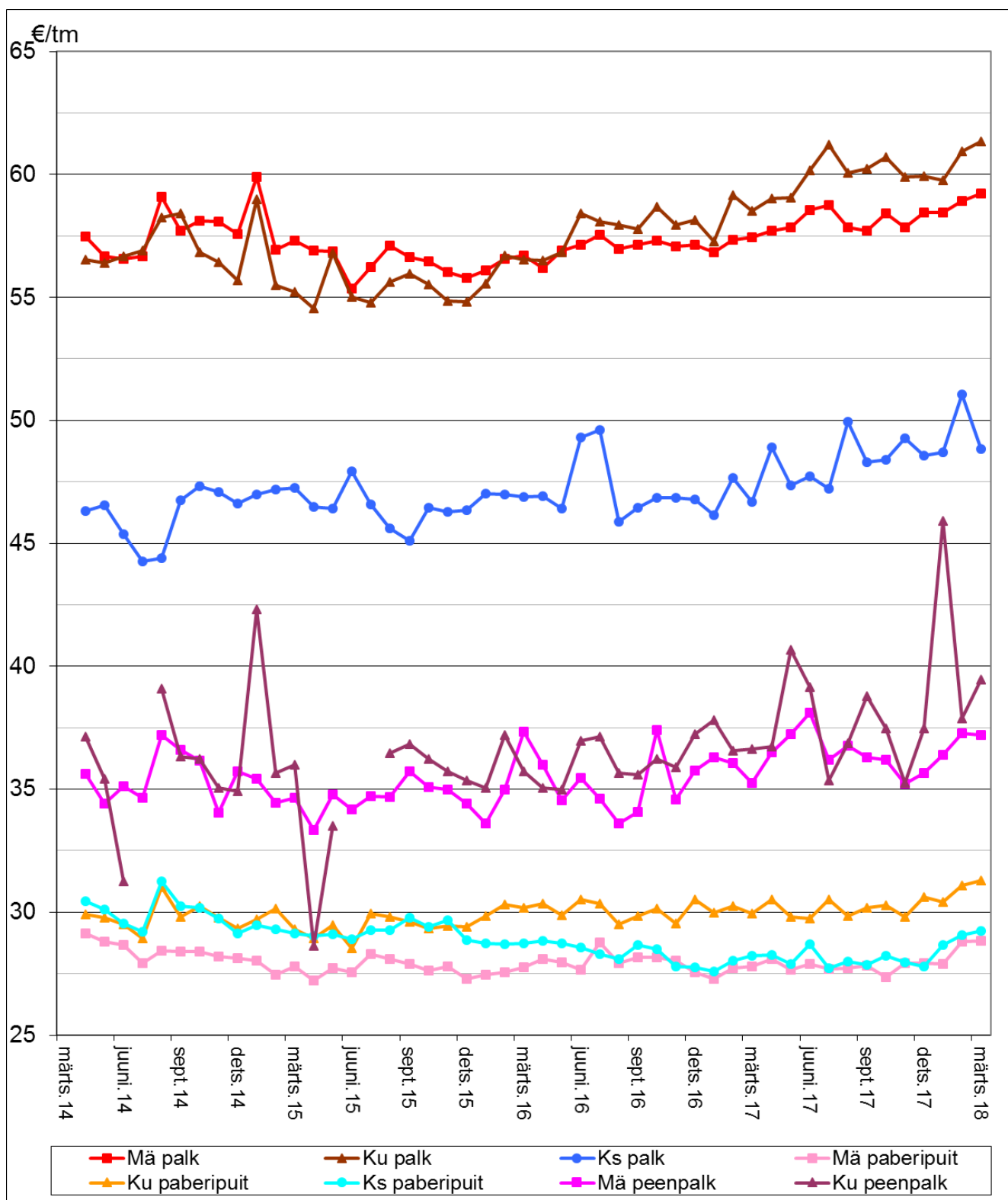
⁴ Hinnastatistika aluseks on KEM-le ja EPK-le ettevõtete poolt pakutud sortimentide aritmeetilised keskmised lõpplaohinnad.

⁵ Paberipuidu hind kujuneb männi-, kuuse- ja kasepuidu hinna aritmeetilise keskmise järgi.

Tabel 2. RMK sortimentide vahelaohinnad ja nende muutumine seisuga märts 2018 (allikas RMK)

Sortiment	Vahelaohind €/tm ilma käibemaksuta	Hinnamuut võrreldes kolme kuu taguse hinnaga	Hinnamuut võrreldes eelmise aasta sama aja hinnaga
Männipalk	77,67	4,5%	18,7%
Männipeenpalk	60,71	5,4%	15,7%
Kuusepalk	77,46	7,2%	20,6%
Kuusepeenpalk	60,04	4,1%	23,2%
Kasepakk	109,29	-3,2%	-1,3%
Kasepalk	65,78	6,6%	10,7%
Haavapalk	42,77	20,5%	38,4%
Männipaberipuit	33,91	25,8%	30,5%
Kuusepaberipuit	32,44	22,0%	30,2%
Kasepaberipuit	33,18	26,0%	36,8%
Haavapaberipuit	23,44	23,8%	-1,5%
Küttepuit	21,32	3,0%	19,4%
Keskmine	47,34	8,5%	18,9%
Hakkpuit ⁶	29,16	0,1%	7,9%

⁶ Lõoplaohind

Joonis 3. Soome keskmised ümarpuiduhinnad vahelaos⁷ (allikas Luke, METLA)

⁷ Hankintahinnat (vahelaohinnad)

Tabel 3. Puiduhindade muutumine Soomes seisuga märts 2018⁸ (allikas Luke)

	Männi- palk	Kuuse- palk	Kase- palk	Männi- paberipuit	Kuuse- paberipuit	Kase- paberipuit	Männi- peen- palk	Kuuse- peen- palk
Puiduhind €/tm	59,22	61,35	48,82	28,82	31,28	29,23	37,19	39,45
Võrreldes 3 kuu taguse ajaga	1,3%	2,4%	0,6%	3,2%	2,2%	5,1%	4,3%	5,3%
Võrreldes eelmise aasta sama ajaga	3,1%	4,9%	4,5%	3,7%	4,5%	3,5%	5,5%	7,7%

Küttepuidu hinnarekord

Küttepuiduturul kasvas küttepuidu hind 2017. aastal ja 2018. aasta kolmel esimesel kuul kuust-kuusse, ületades nüüd esmakordselt 30 €/tm piiri ja ning püstitades uue hinnarekordini. Üks põhjus selleks on muidugi 2017. aasta alguse erakordselt madal hind, mistõttu puudus igasugune huvi küttepuidu varude loomiseks. Ja kui siis osutus aasta ka erakordselt märjaks ja raietöid takistavaks, oligi puidu puudus käes. Positiivselt on hinnale mõjunud ka puitgraanulite nõudluse kasv maailmaturul ja üldine bioenergeetika populaarsuse suurenemine. 2018. aasta märtsis maksis tihumeeter küttepuitu 30,62 €, mis tähendas eelmise aasta lõpuga võrreldes 20,9% ja eelmise aasta märtsiga võrreldes 43,9% hinnakasvu. Riigimetsast müüdav küttepuit on viimase kolme kuuga 3% ja aastataguse ajaga võrreldes 19,4% kallinenud (vt tabel 1 ja 2, joonis 1, 2 ja 4). Aasta alguses kasvas ka RMK poolt koju toodav eratarbijale mõeldud küttepuidu hind (vt tabel 6). Sõltuvalt koorma suurusest on okaspuupuit kallinenud 1,5-2% ja lehtpuupuit 7,2-8,1%. Riigimetsast raidmete varumise hind ei ole eratarbijale kallinenud ja on 6,50 eurot kuupmeetri kohta (50,70 €/ha). Kännupakkude hind on 9,90 eurot m³ kuupmeetri kohta (68,43 €/ha). Mõlemale hinnale lisandub käibemaks.⁹ RMK poolt müüdava hakke hind pole viimase kvartaliga praktiliselt kasvanud. Küll on ta seda teinud eelmise aasta märtsiga võrreldes, kasvades 7,9%. Märtsis 2018 maksis tihumeeter haket riigimetsas 29,16 eurot, mis teeb puistekuupmeetri hinnaks 10,49 eurot (vt tabel 2 ja joonis 4).¹⁰

Puidu varumis- ja transpordikulud

Erametsa hinnastatistika tugineb lõpplaohindadel. Kui metsaomanik soovib välja arvutada kännuraha (kasvava metsa müügi hinda), siis tuleks lõpplaohinnast maha lahutada puidu varumiskulud (raiumine ja kokkuvedu) ning autotransport lõpplattu (tarbija juurde) ehk väljaveokulud. Varumiskulud sõltuvad paljudest aspektidest nagu näiteks: raielangist, raieviisist, valitud tehnoloogiast, asukohast metsatee suhtes jne (vt tabel 4). Seega on iga langi varumiskulud unikaalsed.

⁸ Hankintahinnat (vahelaohinnad)

⁹ RMK 20.01.2018

¹⁰ Alates 2013. a hakkas ka RMK oma hinnastatistikas hakkpuiduhinda näitama, teisendades puistekuupmeetrid koefitsiendiga 2,78 tihumeetriteks.

Transpordikulu sõltub eelkõige lõpplao kaugusest (teekonna pikkusest), eeldusel, et sõidetakse täiskoormaga. Nii võib tekkida olukord, kus 2-3 eurot odavama lõpplaohinna aga väiksema veokaugusega, on kännuraha suurem, mis metsaomanikule lõpuks jääb. Koorma suuruse roll tuleb hästi esile RMK küttepuidu müügihindades (vt tabel 6), kus väiksema kohale toodud koguse eest tuleb tarbijal maksta tihumeetri kohta rohkem.

Varumis- ja transpordikulu määramiseks on kasutatud nii metsaühistute kui ka ekspertarvamusi. Nii võib praegu hinnata varumiskulude suuruseks keskmiste raielankide korral 13,5-16 €/tm, millele tuleks lisada transpordikulu 8-9 €/tm.

Tabel 4. Võrdlustabel mõnedest aspektidest, mis mõjutavad varumis- ja transpordikulu

Odavam varumis- ja transpordikulu	Kallim varumis- ja transpordikulu
Suur raielank	Väike raielank
Kuiv kasvukoht	Märg kasvukoht
Uuendusraie (lageraie, turberaie)	Hooldusraie (harvendusraie, sanitaarraie)
Lageraie	Turberaie, harvendusraie, sanitaarraie
Harvestriraie	Raie saameestega
Jäme mets	Peenike mets
Raie alusmetsa raiumata	Raie koos alusmetsa raiega
Tugev kokkuveotee	Pehme kokkuveotee
Lank asub metsatee läheduses (lühike kokkuvedu)	Lank asub metsateest kaugel (pikk kokkuvedu)
Lõpptarbija asub lähedal	Lõpptarbija asub kaugel
Autokoorem on täis	Autokoorem on poolik

Tabelist 5 võib näha, et negatiivset hinda keskmise hinnastatistika järgi ei ole. Küll aga võib tegelik hind negatiivseks osutada küttepuidu müügil, kui varumis- ja transpordikulud osutuvad keskmisest oluliselt kõrgemaks (näiteks väga peenike mets, harvendusraie, pikk kokkuvedu ning lõpptarbija on kaugel). See tähendab, et sisuliselt maksab metsaomanik sellisele raiele peale. Aga isegi kui mõne sortimendi kännuraha tuleb negatiivne, tuleks raielanki tervikuna hinnata, arvutada kõikide sortimentide kännuraha kokku ja siis otsustada, kas tasub müüa või ei.

Tabel 5. Keskmise kännuraha seisuga märts 2018¹¹

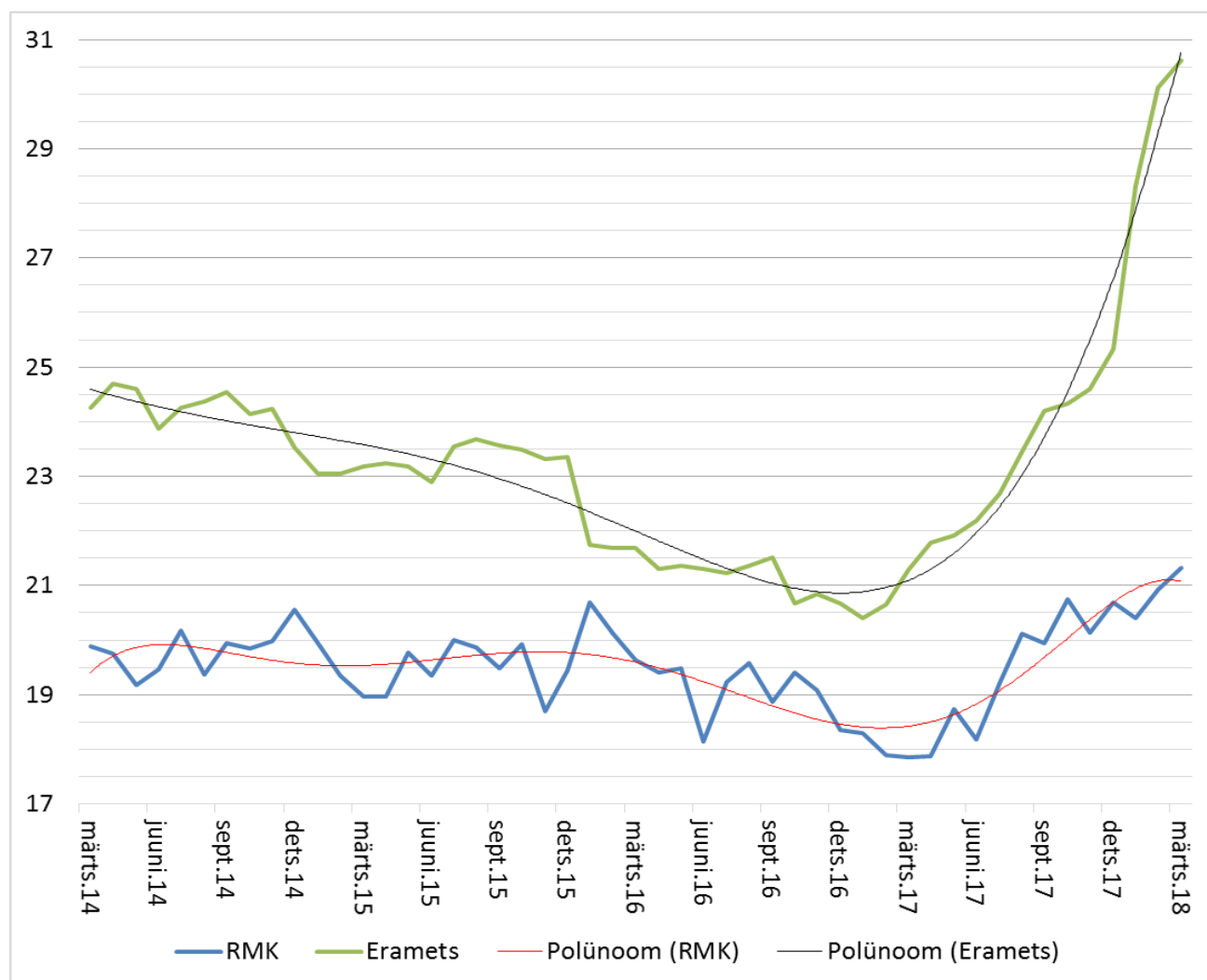
Sortiment	Keskmise kännuraha vahemik €/tm	
	miinimum	maksimum
männipalk	55,33	58,83
männipeenpalk	52,17	55,67
kuusepalk	54,63	58,13
kuusepeenpalk	51,29	54,79
kasepakk	91,33	94,83
kasepalk	47,82	51,32
haavapalk	18,00	21,50
Lepapalk	15,15	18,65
männipaberipuit	33,78	37,28

¹¹ Arvutuse aluseks on erametsa hinnastatistika lõpplaohinnad seisuga september 2017

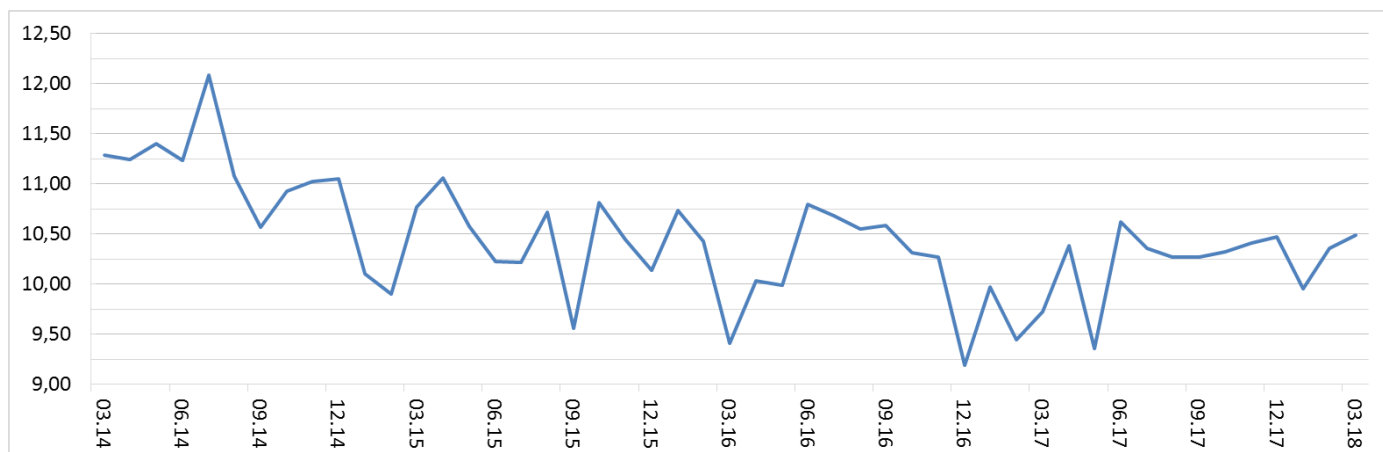
kuusepaberipuit	33,78	37,28
kasepaberipuit	31,15	34,65
haavapaberipuit	14,99	18,49
küttepuit	5,62	9,12

Tabel 6. RMK küttepuidu müügihinnad koos kohale toomisega alates 08.01.2018 (sh käibemaks) (allikas RMK)

Küttepuidu hinnad koos kojutoomisega	1 tm hind koos transpordi ja käibemaksuga alates 08.01.2018		1 tm hind koos transpordi ja käibemaksuga enne 08.01.2018	
	10 tm	24 tm	10 tm	24 tm
Lehtpuu	40,14 €/m ³	31,14 €/m ³	37,44	28,8
Okaspuu	42,00 €/m ³	33,00 €/m ³	41,16	32,52

Joonis 4. Küttepuidu hinnad käibemaksuta. RMK-l vahelaohind (metsas tee ääres laoplatstil), erametsal lõpplaohind (allikas: RMK, KEM, EPK)

Joonis 5. RMK hakke puistekuupmeetri lõpplaohind käibemaksuta eurodes (allikas: RMK)

Kütuste hinnad maailmaturul

2018. aasta esimeses kvartalis nafta hind kallines 2017. aasta neljanda kvartaliga võrreldes 13%.¹² Samal ajavahemikul odavnes dollar euro suhtes 4,2%¹³ ning küttepuit kallines 13,9%.¹⁴ Vaatamata nafta kallinemisele on puidu konkurentsivõime nafta suhtes tänu küttepuidu kallinemisele ja dollari odavnemisele 4,8% langenud. 2017. aasta märtsiga võrreldes on puidu konkurentsivõime nafta suhtes langenud koguni 26,2% (vt jooniseid 6 ja 7).¹⁵

Märtsis tõusis nafta kuu keskmine hind 1,5%. Kuu keskmiseks hinnaks kujunes 66,7 dollarit barreli kohta ning saavutati ka hinnalagi, mis ületas 70 dollarit barrelist. Märtsi teise poole hinnatõusu põhjustasid pinged Lähis-Idas, Ameerika Ühendriikide puurtornide arvu vähenemine ja Rahvusvahelise Energiaagentuuri prognoos, et nõudlus nafta järele kasvab sel aastal oodatust kiiremini. Kuigi puurtornide arv langes, olid Ameerika Ühendriikide naftareservid siiski tugeval tasemel ning aitasid hinnatõusu kontrolli all hoida.¹⁶

Gaasiturud tõusid naftaturuga sarnases suurusjärgus. Kuu keskmise gaasihinna tõusu põhjuseks oli peamiselt gaasi ootamatult kõrge hind märtsi alguses, mille omakorda põhjustas Euroopat külستانud külmalaine. See tõi kaasa ka mure, kas gaasivarudest piisab. Gaasihinnad tõusid Gaspooli börsil 2,1% (kuu keskmine hind 18,35 €/MWh) ning TTF-il 0,2% (kuu keskmine 18,58 €/MWh).¹⁷

Viimastel kuudel on väga märkimisväärse tõusu teinud ka CO2 kvootide turg – põhjuseks emissiooniturul plaanitud reformid kvootide arvu piiramiseks ning aprillis lähenev tähtaeg, mil peab arveldama eelmise aasta kvote.¹⁸

¹² Aritmeetiline keskmine hind, mis on arvatud keskliste nädala hindade alusel.

¹³ Aritmeetiline keskmine hind, mis on arvatud keskliste nädala hindade alusel.

¹⁴ Arvatud kuude aritmeetilise keskmise hinnana.

¹⁵ www.plus500.ee

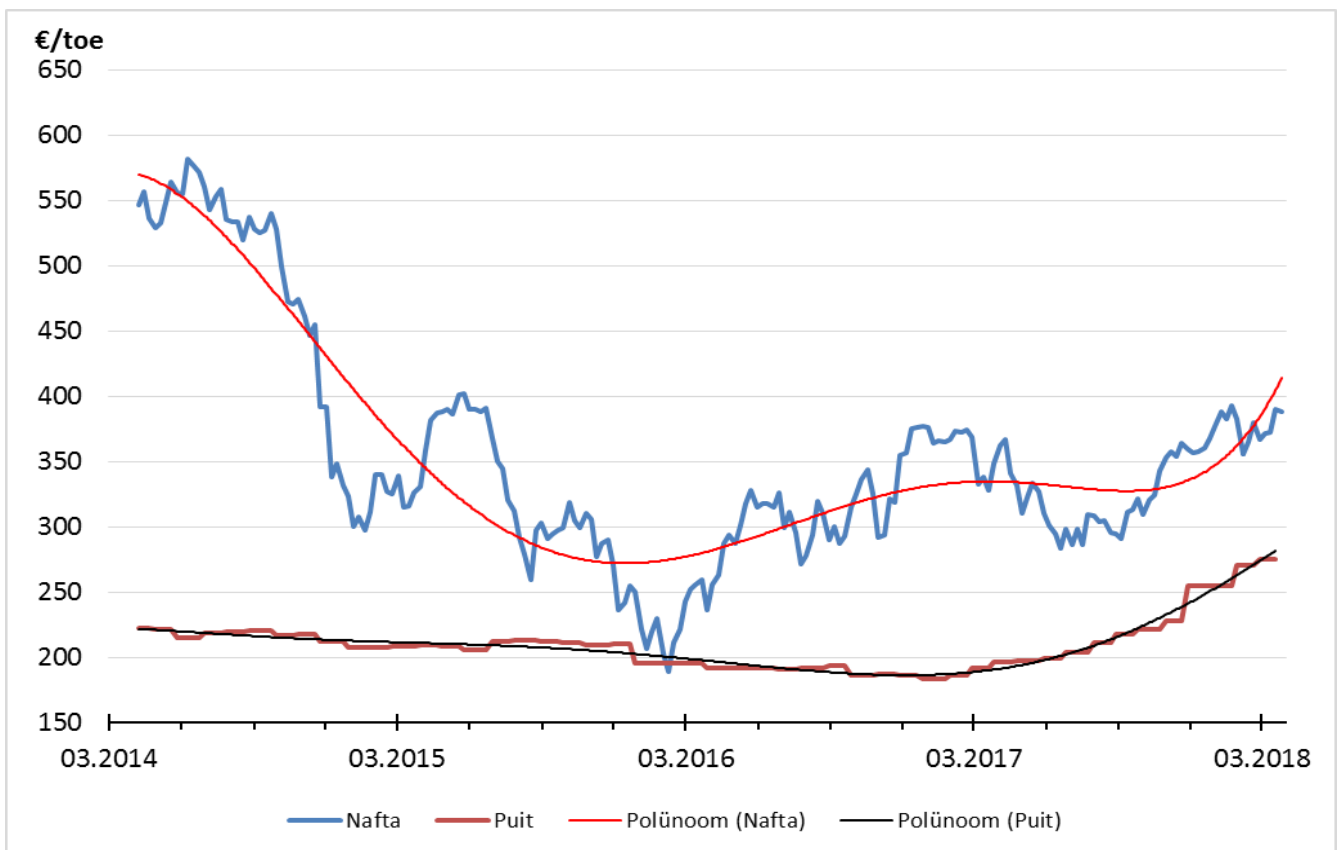
¹⁶ Eesti Energia 10.04.2018

¹⁷ Eesti Energia 10.04.2018

¹⁸ Eesti Energia 10.04.2018

Joonis 6. Nafta hind nädala keskmiste hindade alusel (allikas www.plus500.ee)

Joonis 7. Nafta ja puidu hinna võrdlus. Võrdluse tegemisel aluseks võetud: 1 barrel naftat võrdub 0,136 t naftat võrdub 0,136 toe; 1t puitu võrdub 2 tm puitu võrdub 0,22 toe (allikas: nafta hind nädala keskmised hinnad www.plus500.ee, puiduhind kuu keskmine hind erametsa hinnastatistika)

Puidu ja puittoodete ekspordi rekord vaatamata ümarpuidu nappusele

Eesti suurematel saeveskitel jäid prognoositud tootmisplaanid eelmisel aastal täitmata – põhjuseks ümarpalgi nappus, eriti aasta teises pooles. Põhiline põhjus peitus ilmas ja väga rasketes raieitingimustes. Enamik saematerjali tootjatest on ka tänavust tootmisplaani tehes olnud tagasihoidlikud. Üldjuhul tootmine küll suureneb, aga seda võrreldes eelmise aasta tegeliku tootmismahuga, mitte mulluse prognoosiga. Stora Enso Eesti juhatuse liikme Argo Aaviku sõnul küll olukord toormeturul normaliseerub, aga metsamaterjali hind on tõusnud buumiaegsele tasemele, mis toob kaasa parajad väljakutsed kogu puidutööstuse sektorile. Suurtest tootjatest suutis mullu ainsana planeeritust enam toota Viljandimaal tegutsev Combimill Sakala, mille tootmine kasvas 5% plaanitud enam. Kõige suurem tagasilöök võrreldes prognoosituga tabas Võrumaal tegusevat Toftani. Ettevõtte käivitas 2016. aasta lõpus peenpalgi saeveski (Toftan 2), mis kasutab toormena kolmemetrist peenikest okaspuupalki, mis seni sorditi paberipuiduks. Esimesel tegevusaastal prognoositi peenpalgisaeveski toodanguks 116 000 m³, tegelik tootmismahut oli aga 60 000 m³. Ka Toftani jämeda palgi saeveski (Toftan 1) mullune tootmismahut jäi prognoositud 10 000 m³ võrra väiksemaks. Toftanit kummitas maikuust alates toormepuudus ja seepärast ei saanud nad panna peenpalgisaeveskit tööle kahes vahetuses. Ühes vahetuses jätkatakse ka 2018. aastal.¹⁹

Ka riigimetsas raiuti eelmisel aastal 5% vähem 2016. aastaga võrreldes. Põhjus peitub teise poolaasta halbades ilmastikutingimustes. Kuna samal ajal puiduhinnad kasvasid, kompenseeris see rahaliselt vähemraiumise. Auditeeritud majandusaasta aruande järgi oli 2017. aasta käive 174,8 miljonit ja ärikasum 48,9 miljonit eurot. RMK müüs 2017. aastal 3,8 miljonit kuupmeetrit puitu, mis jagunes järgmiselt: palk 48%, paberipuit 32%, küttepuit 15% ja hakkpuit ning raidmed 5%.²⁰

Vaatamata saetööstuse täitmata plaanidele püstitas eelmisel aastal puidu ja puittoodete eksport uue rekordi. Esmakordselt ületati kahe miljardi euro piiri ning võrreldes 2016. aastaga kasvas eksport 11% ning jõudis 2,12 miljardi euroni. Enim eksporditi puidust kokkupandavaid ehitisi, saematerjali ja ehitusdetalle. Valdkonna import oli 2017. aastal 687 miljonit eurot.²¹ Kui vaadata puitmajatootjate ekspordinumbreid, siis siin oli kasv mahult stabiilne ja sarnane sektori keskmisega. Suhtarvuna oli see aga väiksem viimase seitse aasta jooksul.²²

Veebruaris teatas MetsäWood, et Pärnu kasevineeritehases alustasid tööd esimesed tootmistöötajad, kes teevad ettevalmistusi tootmise alustamiseks. Tootmist plaanitakse alustada 2018. aasta teises pooles. Kuna tehases valmistatakse Kesk-Soomes Äänekoskis toodetud spoonist kasevineeri, siis Eesti toormeturule ta otsest konkurentsi ei paku.²³

Eelmisel aastal eksporditi Soomes tselluloosi umbes kahe miljardi euro väärtuses, selleks aastaks prognoositakse ekspordi kasvu 2,5 miljardi euroni, mis suhtaruna tähendab 25% kasvu. Viimase kümnendi mõõna ajal, 2009. aastal oli eksport vaid veidi üle poole miljardi euro ehk tänaste plaanidega võrreldes 4-5 korda vähem. Ehkki põhjanaabritel on tugev paberitööstus, on teatud juhtudel arukas eksportida tselluloosi. See tuleb kõne alla just nende paberitoodete juures, mille erikaal on väike (näiteks pehmepaberitooted). Aasias on nõudlus tselluloosi järele väga suur, mis on kergitanud

¹⁹ Tööstusuudised.ee 23.04.2018

²⁰ RMK 16.03.2018

²¹ EMK 09.03.2018

²² Puitmajaliit 02.04.2018

²³ EMK 16.02.2018

märkimisväärselt ka selle hinda. Kui aastatel 2012 kuni 2016 liikus tselluloosi tonnihind vahemikus 800–900 dollarit, siis praeguseks on see kerkinud pea 1100 dollarini (kasv 22-38%). Hiina rajatakse järjepidevalt uusi paberi- ja kartongitehaseid, sest inimeste elatustase tõustes kasvab nõudlus pehme paberi järele ja internetikaubandus suurendab nõudlust pakkematerjalide järele. Eelmise aasta oktoobris avati Kesk-Soomes Äänekoskil uus gigantne tselluloositehas, mille omanikuks on põhjanaabrite Metsä Group ja Jaapani suuruselt teine tööstuskonglomeraat Itochu. Tehase maksumus oli 1,2 mld eurot, mis on kõigi aegade suurim investeering, mis Soome metsatööstusse tehtud. Äänekoski tehase täisvõimsus on 1,3 miljonit tonni tselluloosi aastas. Sellest 500 000 tonni moodustab kasetselluloos, mis läheb peamiselt Soome metsatööstusettevõtetele. Okaspuutselluloosi tootmise täisvõimsus on selles tehases 800 000 tonni aastas, mille põhiturg on Euroopa, aga eksport Hiina kasvab pidevalt. Võrdlusena, Eesti suurim paberitööstusettevõtte Estonian Cell toodab alla 200 000 tonni haavapuitmassi aastas.²⁴

Norvik Timber Industriesi (omab puiduettevõtet Laesti AS) juhatuse esimehe Sampsa Auvineni sõnul saematerjali rahvusvaheline turg praegu kasvab. Kvaliteetse saematerjali järele on väga suur nõudlus, mis on tingitud Põhja-Ameerika, Euroopa, Aasia ja eeskätt Hiina kasvavast vajadusest. Ehitusaktiivsus kõigil põhiturgudel suureneb. Laesti Pärnumaa tehased toodavad aastas ligemale 130 000 tihumeetrit saematerjali, millest 70% eksporditakse. Kogu hakkpuit, 250 000 m³ aastas, viiakse Skandinaaviasse. Nüüdsest on ettevõtte oma eksporditurgu laiendanud ka Jaapanisse. Eesti metsa- ja puidutööstuse liidu andmete kohaselt ekspordivad Eesti ettevõtted Jaapanisse puidust ehitusdetalle aastas 22 miljoni euro eest, saematerjali 12 miljoni euro eest ja puitehitisi kahe miljoni euro eest. Väiksemas mahus eksporditakse Jaapanisse voodrilaudu ja mööblit.²⁵

Ajakirja Japan Lumber Journal andmetel on tänavu aasta alguses saematerjali import Euroopast languses. Jaanuaris vähenen see 10% ja veebruaris 8%. Kahe kuu kogusummas oli import Euroopast 0,45 mln³ ehk 9% vähem eelmise aasta sama ajaga võrreldes. Soomest ja Rumeeniast on import kasvanud 5% ja 17% ning Austriast ja Rootsist vähenenud vastavalt 18% ja 17%.²⁶

Soome metsandushiiglane Stora Enso teatas 47% kasumi suurenemisest, millele aitas kaasa uus paberitehas ning tselluloosi ja kartongi hinna tõus. Aastane käive kasvas 2,5%. Käive tõusis kõigis ärisegmentides peale paberi. Kuigi paberitööstus toodab vaatamata raskele olukorrale rahavoogu, on kaubale raske ostjat leida.²⁷

EUWID annab teada, et Brasiilias on märkimisväärselt kasvanud tselluloosi tootmine. Tootmismahut on esimesel kvartalil kasvanud 13% 5,3 mln-ni tonnini. Eksport on aga samal ajal veelgi enam kasvanud (18,2% 3,9 mln-ni tonnini).²⁸

Rootsi metsanduskontsern Holmen teatab oma “puidu” valdkonna headest tulemustest esimeses kvartalis. Kasv on tulnud headest saematerjali hindadest ja paremast tootevalikust. “Metsa” valdkonnas käive samuti kasvanud (16%) ning seda vaatamata sellele, et raskete ilmastikutingimuste tõttu on

²⁴ Postimees 15.03.2018

²⁵ Pärnu Postimees 08.03.2018

²⁶ EUWID 27.04.2018

²⁷ Äripäev 09.02.2018

²⁸ EUWID 30.04.2018

raiemahd olnud 7% väiksem. “Paberi” valdkonnas on käive kasvanud, kuid esialgne kasum vähenenud.²⁹

Luke andmetel oli Soome puidutööstuse puidukasutuse maht 2017. aastal 69,76 mln m³, mis tähendab 3,4% kasvu. Sellest ligi 70 mln m³ puidust moodustasid palgid 26,66 mln m³ ja paberipuit 40,85 mln m³. Ülejäänud 2,17 mln m³ langes puiduhakkele. Palkide tarbimine kasvas aastaga 2,8% ja paberipuidu kasutus 3,8%. 92% ümarpuidu vajadusest varuti Soomest ja 8% (7,5 mln m³) imporditi.³⁰

Norra Riikliku Põllumajandusameti (*Statens Landbruksforvaltning*) statistika järgi on Norras keskmine ümarpuidu hind märtsis kasvanud 13%. Kuusepalgi keskmine hind püstitas kümnendi rekordi ning oli keskmiselt 392 NOK/tm³¹ (+9,5%). Männipalgi hind oli 459 NOK/tm (+3,8%). Hoopis rohkem on kasvanud aastaga paberipuidu (paberipuidu) hind. Kuusepuit maksis 274 NOK/tm (+24%), männipuit 252 NOK/tm (+26%), lehtpuupuit 257 NOK/tm (+20%). Pikaajsete võrdluste alusel saab väita, et okaspuu paberipuidu hind on lähedal 2011. aasta rekordtasemele. Vaatamata headele hindadele jäi tänava esimeses kvartalis raiemahd 4,8% väiksemaks, kui seda oli 2017. aastal ning oli 2,9 mln tm.³²

Arvestades suurt nõudlust on Rootsi 26 000 erametsaomanikku ühendav organisatsioon Mellanskog tõstnud okaspuupalkide ja paberipuidu hindasid. Sõltuvalt regioonist kasvas 22-45 SEK/tm³³, mis teeb keskmiseks hinnaks 315-330 SEK/tm. Saagimiseks kõlbava materjali hinda tõsteti 35 SEK/tm võrra.³⁴

EUWID teatab, et raiemahd Soomes oli tänava esimeses kvartalis väikesem kui 2017. aastal. Kokku raiuti 10,539 mln tm, mis tähendab 2,3 % tagasiminekut³⁵. Soome Pellervo Majandusuuringute Instituudi (*Pellervo Economic Research Institute*) kevadprognoosi kohaselt kasvab Soome okaspuusaematerjali toodangu maht tänava 4-5% ja 2019. aastaks 2-3%. Samuti prognoosib instituut 2018. aastaks saematerjali hinnatõusuks 4-5%. Oma hinnatõusu prognoosis tuuakse eraldi välja nõudluse kasv Põhja-Aafrikas ja stabiilne turuolukord Hiinas. Rohkem kasvab männisaematerjali hind (8-9%), kuusesaematerjali hinnakasv jääb 2-3% piiresse.³⁶

Eelmisel aastal Euroopa metsi laastanud tormimurdu ja -heidet ei ole veel täielikult jõutud ära koristada. Varasematele tormikahjustustele on lisandunud veel üraskirüüsted ning nende laienemist prognoositakse ka 2018. aastale.³⁷ Tänavu aasta algus on juba lisanud uusi metsakahjustusi. SLV Tüüringi Liidumaal kahjustas torm märtsis esialgsel andmetel 150 000 tm ulatuses metsa.³⁸ Tšehhi riigimetsades põhjustas torm 550 000 tm ulatuses kahjustusi.³⁹ Soomes murdis lumi puid Kainuu, Põhja-Karjala ja Kuhmo piirkonna erametsades ca 1 mln tm ulatuses.⁴⁰

²⁹ EUWID 26.04.2018

³⁰ EUWID 26.04.2018

³¹ Eesti panga kurss EUR/NOK 9,662 30.04.2018

³² EUWID 26.04.2018

³³ Eesti Panga kurss EUR/SEK 10,4493 30.04.2018

³⁴ EUWID 05.04.2018

³⁵ EUWID 24.04.2018

³⁶ EUWID 16.04.2018

³⁷ EUWID 10.04.2018; 20.04.2018

³⁸ EUWID 27.03.2018

³⁹ EUWID 22.03.2018

⁴⁰ EUWID 13.03.2018

Kui kaua veel püsivad nii kõrged hinnad, on ilmselt iga metsaga tihedamalt seotud inimese küsimus. Sellele on keeruline vastata. Vaadates Põhjamaade puiduturge ja arvestades, et metsatööstusettevõtetes pole talve lõpuga laod sugugi täis, võib kõrgete hindade püsimist jätkuvalt prognoosida. Arvestama peab ka sellega, et kevad tõi kaasa linnurahu riigimetsas ja raiemahud kukuvad ka erametsas, kuna suurem tähelepanu läheb metsauuendamisele ja teistele metsakasvatustöödele. Samas ei maksa oodata, et igal järgneval kuul purustatakse aina uusi ümarpuidu hinnarekordeid.

Kasutatud lühendid:

EL – Euroopa Liit

EMK – SA Erametsakeskus

EMPL – Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit

EPK – Eesti Puidumüügikeskus

EUWID – *Europäischer Wirtschaftsdienst*

KEM – Keskühistu Eramets

Luke – *Luonnonvarakeskus* (Soome Loodusressursside Instituut)

mln – 1 000 000

mld – 1 000 000 000

METLA – *Metsäntutkimuslaitos*

NOK – Norra kroon

OP – okaspuit

pm³ - puistekuupmeeter

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

tm – tihumeeter, võrdub kuupmeetriga (m³)

SEK – Rootsi kroon